

AFGIFTEKANTOOR GENT X

Tweemaandelijks tijdschrift van Natuurreservaten vzw
mei - juni 1997 19e jaargang nr.2 bis extra editie

natuur r e s e r v a t e n

open natuur dagen

zondag 25 mei
zondag 1 juni

natuur
voor iedereen

NATUUR
RESERVATEN vzw

VERENIGING voor NATUURBEHOUD
in VLAANDEREN

ELECTRABEL

ONS CONTACT GEEFT ENERGIE

AMINAL

Bijvoegsel bij NATUURreservaten 97/2

De **Open Natuurdagen** op zondag 25 mei en zondag 1 juni 1997, met als motto 'Natuur voor Iedereen', zijn een initiatief van Natuurreservaten vzw met de gewaardeerde steun van de Afdeling Natuur van AMINAL, Electrabel, Toerisme Vlaanderen en de NMBS.

Voor onze Limburgse topactiviteit '**Ontdek het Groene Hart van Limburg**' kunnen wij daarenboven rekenen op de ondersteuning van het provinciebestuur van Limburg, het stadsbestuur van Hasselt, het gemeentebestuur van Genk, het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, De Lijn en Radio FM Limburg.

Natuurreservaten vzw is sinds 1987 de Vlaamse dochter van de Belgische Natuur- en Vogelreservaten vzw (B.N.V.R.), die als vereniging voor natuurbehoud opgericht werd in 1951.

Natuurreservaten vzw is inmiddels uitgegroeid tot de grootste natuurvereniging in Vlaanderen en beheert 190 natuurreservaten met een totale oppervlakte van 4 600 hectare (waarvan de helft eigendom is van de vereniging).

Natuurreservaten vzw heeft ruim 30 000 leden. De leden van Natuurreservaten vzw zijn actief in bijna 70 lokale en regionale afdelingen. De vereniging voor natuurbehoud in Vlaanderen, Natuurreservaten vzw, wordt elke dag opnieuw gemaakt door de vele duizenden actieve vrijwilligers die zich overal te lande enthousiast inzetten voor het natuurbehoud.

**Nationaal secretariaat
Natuurreservaten vzw**

Koninklijke Sint-Mariastraat 105, 1030 Brussel,
tel. 02/245 43 00, fax 02/245 39 33, E-mail:
nr@bitserv.com

**Provinciale werking Limburg
Natuurreservaten vzw**

Lambert Schoenmaekers, Het Groene Huis,
Bokrijk, 3600 Genk, tel. 011/23 27 66, fax
011/23 52 85

**Provinciale werking West-Vlaanderen
Natuurreservaten vzw**

Guido Vandenbroucke, De Blankaart, Ieperse-
steenweg 56, 8600 Woumen, tel. 051/54 52 44,
fax 051/54 57 85

Groene Winkel Gent

Chris Vandekerckhove, K. Elisabethlaan 57,
9000 Gent, tel. 09/222 75 41, fax 09/220 25 41

Lid worden

200 fr. inwonend lid
400 fr. jeugdlid (- 18 jaar) en senior lid (+ 65
jaar)
600 fr. gewoon lid
Donateurs storten een extra bijdrage, bovenop
hun lidgeld. Vanaf 1 000 fr. extra bijdrage ont-
vangt u een fiscaal attest. Storten op rekening
nummer 230-0044233-21

Redactie: Stéf Boogaerts, Marc De Coster

Vormgeving: Patrick Storms, tel. 059/32 26 58,
fax 059/33 18 84

Druk: N.V. Snoeck-Ducaju en Zoon, Gent

Papier: chloorvrij, pre- en postconsumer
kringloop (Biberist Renato)

Verantwoordelijke uitgever: Willy Ibens,
Koninklijke Sint-Mariastraat 105, 1030 Brussel

ISSN 0772-9472

Walter Roggeman
Voorzitter
Natuurreservaten vzw

Een groen e rugge voor Vlaandere

Beste lezer,

Ik wil u graag, als voorzitter van Natuurreservaten vzw, met uw hele gezin van harte uitnodigen op onze Open Natuurdagen op 25 mei en 1 juni 1997. In heel Vlaanderen organiseert Natuurreservaten vzw op die 2 zondagen in en om de mooiste van onze natuurterreinen meer dan 60 activiteiten om iedereen de schoonheid en verscheidenheid van onze natuur te laten ontdekken en er met volle teugen van te kunnen genieten.

Van waardeloos naar waardevol

Lange tijd was onze houding ten opzichte van de natuur vijandig. Natuur, dat waren de 'woeste gronden' die nog moesten worden ontgonnen. Natuur, dat waren vieze of gevaarlijke wilde planten en dieren die vooral werden verdelgd. Natuurterreinen waren waardeloze gronden, tenzij om er een stort aan te leggen, een verkaveling, een vakantiedorp, golfterrein of industriegebied van te maken of om ze te ontginnen voor intensieve land- en bosbouw. Die houding heeft van de natuur in Vlaanderen een zware tol geëist: met bijna 70 procent van onze inheemse wilde planten- en diersoorten gaat het nu helemaal niet goed. In 1951 werd door enkele pioniers van het natuurbehoud een baanbrekend initiatief genomen: de oprichting van de vereniging 'Belgische Natuur- en Vogelreservaten', kortweg B.N.V.R. De doelstelling was duidelijk: ruimte voor natuur maken als natuurreservaten. De voorbije

decennia en vooral nu is er bij heel veel mensen sprake van een echte 'culturomslag': natuur wordt nu — gelukkig maar — door de meeste Vlamingen beschouwd als een waardevol erfgoed. Een erfgoed dat belangstelling en bescherming verdient en nodig heeft.

Natuur voor iedereen

*Sinds 1987 is Natuurreservaten vzw als de Vlaamse dochter van B.N.V.R. actief, om dit erfgoed — onze natuur — voor de toekomst veilig te stellen. Het motto, het devies, de basisopdracht van Natuurreservaten vzw is **Natuur voor iedereen**. Het is een motto met vele betekenissen. Onze vereniging wil de natuur niet reserveren voor een klein clubje natuurfreaks, maar voor iedereen die nog wil genieten van de kleurrijke schoonheid, de weldoende rust en verbazingwekkende verscheidenheid van onze natuur. Natuurreservaten vzw wil een vereniging zijn die er is voor iedereen, waar iedereen ook zijn of haar steentje kan bijdragen, een vereniging die mensen de kans geeft om zich samen in te zetten voor het natuurbehoud. En onze ervaring is dat dit de laatste jaren steeds meer mensen aanspreekt: Natuurreservaten vzw heeft nu ruim 30 000 leden én vele duizenden enthousiaste vrijwilligers. Natuurreservaten vzw is er 'voor iedereen', niet 'tegen de rest'. Onze houding is er één die streeft naar constructieve dialoog, naar partners en bondgenoten voor het natuurbehoud, maar met actie waar nodig, bijvoorbeeld voor een betere ruimtelijke ordening in Vlaanderen.*

nggraat

n

Partners en bondgenoten voor het natuurbehoud

De Open Natuurdagen zelf zijn een mooie illustratie van ons motto 'Natuur voor iedereen'. Deze Open Natuurdagen zijn alleen mogelijk door de enthousiaste inzet van duizenden vrijwilligers die met fierheid aan iedereen laten zien dat hun inzet voor het natuurbehoud tastbare en zichtbare resultaten oplevert. Maar wij kunnen niet alleen, niet op eigen houtje handelen. Voor het natuurbehoud in Vlaanderen zijn vele partners en bondgenoten nodig. Eerst en vooral de overheid zelf: deze Open Natuurdagen zijn mogelijk met de steun van de Afdeling Natuur van AMINAL (de Vlaamse Administratie voor Milieu, Natuur, Land- en Waterbeheer) en Toerisme Vlaanderen.

Onze Limburgse 'topattractie' zal in Hasselt en Bokrijk-Genk doorgaan: 'Ontdek het Groene Hart van Limburg' — en dat kan alleen maar dank zij de steun van het provinciebestuur van Limburg, het stadsbestuur van Hasselt, het gemeentebestuur van Genk, het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, de Limburgse Natuurgidsen, De Lijn en de NMBS. Maar ook bedrijven steunen Natuurreservaten vzw, zoals met name de structurele steun van Electrabel N.V. voor de aankoop en het beheer van natuurterreinen.

Zo is het ook elke dag opnieuw bij wat Natuurreservaten vzw doet: de onverdroten inzet van vrijwilligers met de erg gewaardeerde steun van de overheid (van gemeenten over provincies en de Vlaamse overheid tot de Europese Unie), van andere organisaties en verenigingen (zoals de Koning Boudewijnstichting, het WWF en de Stichting

Leefmilieu) en van bedrijven.

Kortom: een brede waaier van partners en bondgenoten voor het natuurbehoud. Het is een uitermate waardevol en efficiënt model

dat we de voorbije jaren hebben opgebouwd en dat we verder willen uitbreiden.

Natuurreservaten: de efficiëntste natuurbescherming

Dit model is inderdaad zeer efficiënt. Door de inzet van vrijwilligers die het terrein letterlijk en figuurlijk goed kennen, kunnen we snel en zeer prijsbewust te werk gaan. Natuurreservaten vzw betaalt bij de aankoop van natuurterreinen nooit een te hoge prijs (meer nog: vaak een lagere prijs dan wat een overheid er — na een langere procedure — voor betaald zou hebben). Elke frank subsidie rendeert dus optimaal. Bij de subsidiëring voor de aankoop van natuurterreinen geldt dat we daar — bijvoorbeeld via sponsoring — steeds zelf een deel voor bij elkaar moeten brengen: dat leidt niet alleen tot zeer zorgvuldig omspringen met de beschikbare (financiële) middelen, maar ook tot een grote betrokkenheid van de medewerkers. Die natuurterreinen zijn geen anonieme eigendommen van 'de staat', maar onze bekommernis, inderdaad: 'natuur voor iedereen'. Door die betrokkenheid van zoveel mensen bij de zorg voor en het beheer van die natuurterreinen boeken we ook prachtige resultaten voor de natuur. De ervaring leert trouwens dat de aankoop en een zorgvuldig en deskundig beheer van natuurreservaten de efficiëntste en vaak de enige manier is om onze natuur op een duurzame manier voor de toekomst te bewaren.

Natuurreservaten: ook economisch noodzakelijk

Maar het gaat niet alleen om de plantjes en de beestjes, integendeel. Natuurbehoud is in dit dichtbevolkte Vlaanderen ook een noodzaak voor het welzijn van de mensen. We hebben steeds meer behoefte aan rust, aan stilte en schoonheid, aan natuur in onze drukke, immer meer stresserende samenleving.

Het kan niet zijn dat we eerst honderden kilometers zouden moeten rijden naar Frankrijk of Duitsland om daar nog wat natuur te kunnen beleven. Voor ons welzijn hebben we natuur nodig, kortbij huis, in onze eigen leefomgeving. Natuur voor iedereen, zoals op deze Open Natuurdagen.

Dat uit zich ook in het toerisme, ondertussen de grootste economische sector ter wereld. Vlamingen nemen steeds meer korte vakanties, ook dichtbij huis, om te gaan wandelen en fietsen in aantrekkelijke, natuurrijke regio's. Het succes van het netwerk van fiets- en wandelroutes in het Limburgse Regionaal Landschap Kempen en Maasland toont dit overduidelijk aan.

Maar natuurterreinen zijn ook de beste infiltratiegebieden voor de bevoorrading van voldoende en zuiver grond- en oppervlaktewater. Water dat volgens vele deskundigen wel eens dé belangrijkste grondstof van de 21ste eeuw kan worden. En zelfs één seizoen met minder neerslag dan normaal leidt in Vlaanderen al tot problemen.

Een groene ruggengraat voor Vlaanderen

Daarom hebben we in Vlaanderen dringend nood aan een stevige groene ruggengraat, een netwerk met voldoende grote eenheden natuur. Want de oppervlakte die nu in Vlaanderen als natuurreservaat wordt beheerd, is nog steeds volstrekt onvoldoende: dat is zegge en schrijve amper 0,8% van de landsoppervlakte. En dat is veel te weinig. In het even dichtbevolkte Nederland bijvoorbeeld wordt ruim 5% van 's lands oppervlakte als natuurreservaat beheerd. We hebben nieuwe middelen, nieuwe instrumenten en meer mensen nodig voor het natuurbehoud. Een nieuw krachtig natuurdecreet, meer financiële middelen voor aankoop en beheer van natuurterreinen en een beter uitgebouwde Vlaamse administratie voor het natuurbehoud.

Dat is het signaal dat we ook met deze Open Natuurdagen willen geven, met name aan het Vlaamse Parlement en de Vlaamse Regering:

'Zorg nu voor een stevige groene ruggengraat in Vlaanderen!'

afspraak: 14u, parking Nordic, Koninklijke Baan
info: Dirk Content,
050/41 62 39

De Leie over de grenzen heen (Wervik)

Fiets-, koets- en huifkartochten langs de mooiste plekjes lang de Leie.

Langs de Leie vinden we op heel wat plaatsen nog mooie natuurgebieden met typische planten en dieren van natte meersen.

Informatiestanden, tentoonstelling, wandelingen via beschreven wandelroutes, hapjes en drankjes.

afspraak: Cultureel Centrum 'Forum' (Speiestraat)

9.30u: fietstocht

13.30u: koets- en huifkartocht

info: Mario Lacante,
056/31 00 34

De ongekende Zwinstreek (Knokke-Heist)

Geleide wandelingen en fietstocht door de Zwinstreek.

De Zwinstreek wordt gekenmerkt door de overgang van duinen naar de polders. Opvallend zijn de talrijke kleine landschapselementen. Speciale aandacht gaat vooral naar poelen en het Boomkikkeractieplan.

Tentoonstelling met onder andere oud kaartmateriaal van de Zwinstreek, promotiestand, drankjes ...

afspraak: hoeve 'De Grote Stelle' van fam. Adriaensen (hoek Hazegrassstraat met Dijkgraafstraat)

10u, geleide wandeling door de nieuwe Hazegrasspolder en Korte Duinen

14u, geleide fietstocht door de volledige Zwinstreek richting Damme met aandacht voor de realisatie van het Boomkikkeractieplan

14u, geleide wandeling door de Oude Hazegrasspolder, de Kalfsduinen en het Blinckaertduinbos

15u, geleide wandeling door de nieuwe Hazegrasspolder, de Willem-Leopoldspolder en de Korte Duinen

info: Patrick Demaecker,
050/51 71 92

Natuur in onze buurt (Wevelgem-Gullegem)

Geleide natuurwandelingen in het natuurgebied Bergelenput, een zandwinningsput in een verstedelijkte omgeving waar de natuur kansen krijgt en waar vogels en planten een toevlucht vinden. Het gebied (12 ha) is eigendom van de gemeente en kan dank zij de aankoop van 20 ha door de provincie worden uitgebreid.

Nakaarten in het natuur-educatief centrum De Rand.

afspraak: 9.30 en 15u, natuur-educatief centrum De Rand (nabij containerpark)

info: Kristina Naeyaert,
056/40 19 79

Natuur? Daar zit muziek in! (Westouter)

2 Aperitiefconcert en geleide wandelingen naar de reservaten Sulferberg en

30 Broekelzen. Aperitiefconcert 'Met zicht op de Sulferberg' door het Poperings Kamerorkest o.l.v. Jean-Marie Inion (toegang 150 fr. t.v.v. het aankoopfonds)

Geleide wandelingen naar de bloemrijke brongebieden van de Brandersbeek (in reservaat Sulferberg) en de Broekelzenbeek (in reservaat Broekelzen). Gezellig samenzijn in de bar van het Dorpshuis Utendoale: ambiancemuziek verzekerd.

afspraak: 10.45u, aperitiefconcert ten huize van Paul en Mireille Hauspie-Pynaert (Lokerstraat 35)

14.30u, wandelingen vanaf zaal Uytendoale (Lokerstraat, nabij de kerk)

info: Piet Hardeman,
057/44 56 57

Gavers (Harelbeke)

5 Vroegmorgenwandeling en geleide wandelingen in het natuurgebied de Gavers.

afspraak: 5u en 15u, parking West, Provinciaal Domein de Gavers (Stasegemsteenweg)

info: Yves Baptiste,
056/21 94 40

Voorjaarsbloeiërs en salamanders (De Haan)

Geleide natuurwandelingen in het reservaat Zandpanne, een binnenduingsgebied met waardevolle duinpoelen en een specifieke planten- en dierenwereld. In de poelen zijn kikkers en salamanders in hun natuurlijke omgeving waar te nemen.

afspraak: 10, 14 en 15.30u, ingang reservaat aan de Wenduinensteenvoer tussen De Haan en Wenduine.

info: Peter Decoo,
059/23 59 09

Een ruggengraat tussen twee bosgebieden (Zedelgem)

Geleide wandeling langs de militaire spoorlijn tussen het Vloethembos en het Merkemveldbos.

Een spoorlijn is een lintvormig element in het landschap en vormt een ideale verplaatingsroute voor dieren.

afspraak: 14u, begraafplaats Loppemsestraat

info: Werner Devisscher,
050/20 01 75

Oude Stadswallen (Damme)

19 Geleide wandeling door het reservaat met bezoek aan de kijkhut, de loopbrug door het moerasbos, de

kijkwand, het knuppelpad, de grazende Galloway-koeien en het nieuwe wandelpad.

afspraak: 10u, Schellemlen
info: Robrecht Pillen,
050/39 06 84

Fietstochten langs de Damse Vaart (Damme)

afspraak:

10u, dagtocht, parking Damse Vaart Zuid (pick-nick in Knokke)

14u, parking Damse Vaart Zuid
info: Robrecht Pillen,
050/39 06 84

Uitkerkse Polder (Blankenberge)

32 Vroegmorgenwandeling en geleide wandelingen en fietstocht in het reservaat Uitkerkse Polder, gevolgd door ontbijt.

afspraak: bezoekerscentrum 7u, vroegmorgenwandeling 9u, ontbijt (inschrijven noodzakelijk bij Clairette Marchand, 050/41 97 47)

14u, geleide wandelingen en fietstocht

Het bezoekerscentrum is de hele dag open: tentoonstelling, infostand, hapjes en drankjes ...

info: Dirk Content,
050/41 62 39

Fonteinnetjes (Blankenberge)

Geleide orchideeënwandelingen in het duinreservaat

West-Vlaanderen

Z O N D A G 2 5 M E I

Kunst in de natuur (Oostkamp-Moerbrugge)

12 Geleide wandelingen in reservaat Leiemeersen, een laagveenmoeras met een uitgebreide bloemenpracht (onder andere orchideeën). Kikkervisjes en hun ouders zullen volop aanwezig zijn. Tijdens de wandelingen kan worden kennigemaakt met de Galloway-koeien die meehelpen met het reservaatbeheer. Openlucht tentoonstelling door kunstenaars van o.m. kunstkring Orseamp. Allerlei kinderactiviteiten, hapjes en drankjes, Groene Winkel en infostands. afspraak: oorlogsmonument Moerbrugge (aan kanaal) 10.30u: opening tentoonstelling 14 en 15u: geleide wandelingen
info: Martien Ameye, 050/82 54 51

Voorjaarsbloeiers (De Haan)

11 Geleide wandelingen in duinreservaat Kijkuit, waar je de verschillende stadia

van duinvorming mooi te zien krijgt. Kennismaking met typische duinplanten en doortrek van zang- en roofvogels. afspraak: 10 en 14u, ingang reservaat aan Zeepreventorium
info: Peter Decoo, 059/23 59 09

Fietstocht en educatieve doe-activiteiten langs het IJzerbekken (Nieuwpoort)

Doe-activiteiten rond onderzoek van de waterkwaliteit en het determineren van waterdiertjes. Hoe vogels observeren en planten determineren? Hapjes, drankjes, Groene Winkel en infostand. afspraak: doorlopend vertrek van 13.30 tot 17u vanuit de middenschool (Arsenaalstraat) Nieuwpoort-Stad Fietsen kunnen ter plaatse worden gehuurd (reserveren!). Verrekijker, schrijfgereef en laarzen aanbevolen.
info: Dorine Dhondt, 058/52 16 08

Blutsyde (Bredene)

Geleide wandelingen in de Blutsyde, een 12 ha groot reservaat dat sinds kort door Natuurreservaten vzw wordt beheerd. Het gebied is een oud binnenduin, heeft een zure bodem en typische planten zoals Struikheide. afspraak: 10u, tramhalte Hippodroom (Koerslaan) bij parkbos Blutsyde.
info: Johan Broidioi, 059/30 57 96

Opening reservaat en geleide natuurwandelingen in reservaat Puidebroeken (Middelkerke)

25 De Puidebroeken is een moerasgebied, ontstaan door kleiwinning, dat aansluit op het polderlandschap. Animatie, hapjes en drankjes. afspraak: 10u, Spermaliestraat (tussen afrit autosnelweg en Middelkerke-centrum), nabij kruispunt Driewegen (Slijpe, Wilskerke, Middelkerke)
info: Johan Broidioi, 059/30 57 96

Opening reservaat en geleide natuurwandelingen in de Keignaert (Zandvoorde - Oostende)

De Keignaert is een eeuwenoud weidegebied dat recent tot maisakker werd verscheurd. De voorbije winter werd het gebied vergraven en opnieuw als weiland ingezaaid. Het gebied is belangrijk als overwinteringsgebied voor ganzen en voor riet- en watervogels. Bij het graasbeheer zullen runderen worden ingezet. Feestgedruis, glasgeklingel ... afspraak: 14u, Kapittelstraat
info: Johan Broidioi, 059/30 57 96

Landschapswandeling rond privaat bos Wandeling rond het Plaisierbos (Zedelgem-Veldegem)

afpraak: 14u, Bergenstraat
info: Werner Devisscher, 050/20 01 75

Per fiets door de polders

(Jabbeke-Gistel-Oudenburg)
Fietstocht (+ 30 km) met behulp van een routebeschrijving doorheen de mooiste stukjes van de polders van Gistel, Oudenburg en Jabbeke met diverse stopplaatsen met informatie (reigerkolonie, drassige weilanden, weidevogelgebieden, ecologisch onderhouden rietvelden, weilanden met vrijwillige beheersovereenkomst ...). Natuurwandelingen, informatiestands en drankjes in het Natuureducatief Centrum 'De Grote Zaagbek' afspraak: doorlopend vertrek tussen 9 en 15u vanop volgende plaatsen:
Gistel: Cultureel centrum (Oud Stadhuis, Hoogstraat)
Jabbeke-Varsenare: Oude Statie (Westernieuwweg)
Oudenburg-Roksem: Natuureducatief Centrum 'De Grote Zaagbek' (Roksempuut)
info: Philip Taghon, 050/38 62 43

West-Vlaanderen

Onze natuurreservaten

1. Blankaart, Woumen (Diksmuide) - Houthulst
2. Broekelzen, Loker (Heuvelland)
3. Doornpanne, Koksijde
4. Fonteintjes, Zeebrugge (Brugge) - Blankenberge
5. Gavers, Harelbeke
6. Groenendijk, Oostduinkerke (Koksijde)
7. Gulke Putten, Wingene
8. IJzermonding, Nieuwpoort
9. Hellebeek, Loker (Heuvelland)
10. Kleiputten 't Hoge, Kortrijk
11. Kijkuit, De Haan
12. Leiemeersen, Oostkamp
13. Lissewege, Lissewege (Brugge)
14. Miseriebocht, Sint-Joris (Beernem)
15. Oude Leiearm, Ooigem & Desselgem (Wielsbeke)
16. Oude Leiearm, Marke (Kortrijk)
17. Oude Leiearm, Kuurne
18. Oude Spoorwegberm, Zwevegem
19. Oude Stadswallen, Damme
20. Oostvoorduin, Oostduinkerke (Koksijde)
21. Paddengat, Jabbeke
22. Paelsteenpanne, Bredene
23. Pilsse, Zedelgem
24. Platte Kreek, Lapscheure (Damme)
25. Puidebroeken, Slijpe (Middelkerke)
26. Rode Dopheidereservaat, Sint-Andries (Brugge)
27. Scherpeberg, Westouter (Heuvelland)
28. Schobbejakshoogte, Sint-Kruis (Brugge)
29. Schuddebeurze, Westende (Middelkerke)
30. Sulferberg, Westouter - Reningelst (Heuvelland)
31. Ter Doest, Lissewege (Brugge)
32. Uitkerkse Polder, Uitkerke (Blankenberge)
33. Vortebossen, Ruiselede
34. Warandeduinen, Middelkerke
35. Zandpanne, De Haan

25 In reservaten met een rode bol gaat een Open Natuurdagen-activiteit door. Het nummer verwijst zowel naar de reservaten- als naar de activiteitenlijst.

Oost-Vlaanderen

Z O N D A G 2 5 M E I

Aan de grond gebonden

(Kruishoutem - Nokere)

17 Geleide natuurwandeling in het reservaat Kordaalbos met aandacht voor de bronnen, bronbossen en middeleeuwse visvijvers. Het Kordaalbos is gekend voor zijn unieke bosplanten. Hier vind je in het vroege voorjaar een echte kleurenpracht van onder andere felgele Dotterbloemen en diepblauwe Wilde hyacinten.
afspraak: 14u, kerk Nokere
info: Lieven Kinds,
09/383 71 39

Jubileumtocht '5 jaar afdeling Oosterzele'

(Oosterzele-Scheldewindeke)

Landschapswandelingen met gids of met routebeschrijving in de Molenbeekvallei. De Molenbeekvallei op de grens Balegem-Scheldewindeke is landschappelijk nog erg mooi: afwisselend akkers en weilanden geven uitzicht op de beekvallei en de dorpskernen van Windeke en Balegem. Tentoonstelling '5 jaar Natuurreservaten vzw afdeling Oosterzele', fototentoonstelling 'Focus op natuur in Oosterzele' met prijzentrekking om 17.30u. Infostanden van JNM, Velt, Imkersbond, Fietsersbond, Eco-team, BGJG, Vereniging voor het behoud van zeldzame huiddierrassen en biologische bakker Alain.
afspraak: zaal 't Open Veld, Stationsstraat 114
14 - 16u: doorlopend vertrek

wandelingen
15u: geleide wandeling
14 - 18u: doorlopend tentoonstellingen en infostanden
Activiteit toegankelijk met kinderwagens en rolstoelen.
info: Luc De Rocker,
09/362 05 19

Bezoek de wilde Gentse Floralien

(Gent)

2 Plantenbeurs, geleide natuurwandelingen, natuurcafé en een bijzondere kinderactiviteit in natuurreservaat Bourgoyen-Ossemeersen. Doorlopend verkoop van vooral inheemse planten, tips over aanleg natuurlijke tuin, info over vijver- en moerasplanten. Kinderanimatie en doorlopend natuurcafé.
afspraak: onthaalcentrum de Grutto, M. Gandhistraat (wijk achter Rooigemzwembad)
10 - 18u, plantenbeurs
14, 14.30, 15u, geleide wandelingen
vanaf 14u, kinderanimatie
15 - 17u, 'bijzonder kinderachtige tocht'
De activiteiten zijn toegankelijk met kinderwagens.
info: Frank Maes,
09/227 22 94

Met z'n allen door de Assels

(Gent-Drongen)

Geleide natuurwandeling in het natuurgebied Assels, een belangrijk stuk riviergrasland, dat door een kronkelende, Oude Leie-arm wordt doorkruist. Er broeden onder meer enkele koppels Grutto.
afspraak: 14u, kerk Drongen centrum
Activiteiten toegankelijk met kinderwagens.
info: Linda Van Hulle,
09/226 00 93

FietsGNOPTocht

(Herzele)

De plaatselijke afdeling van Natuurreservaten vzw heeft concrete voorstellen gedaan om de waardvolste natuur extra bescherming te geven via het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan (GNOP). Deze fietstocht geeft hiervan een overzicht en leidt langs de mooiste plekje van de ge-

meente.
afspraak: hoek Graaf du Parcloan-Burgemeester Matthijsstraat om 14u
info: Herman Van Den Broecke,
054/50 09 41

Ontdek de Schelde en haar vallei

(Wichelen-Schellebelle)

15 Dauwwandeling met ontbijt, geleide wandelingen en fietstocht in de Kalkense Meersen. Ruimte, water, groen en rust zijn de belangrijkste troeven van de Kalkense Meersen. De open graslanden zijn hier onderbroken met sloten, grachten, knotwilgenrijen en bosjes. De hooiweiden staan in volle bloei en de weidevogels zullen zeker aanwezig zijn. Natuurzoektocht voor jongeren, diverse informatiestanden.
afspraak: gemeentehuis Schellebelle Dorp. De veerboot brengt de deelnemers naar het gehucht Aard.
6u, dauwwandeling
8u, ontbijt (200 fr. per persoon)
14 - 15u, doorlopend vertrek geleide wandelingen
14u, zoektocht voor jongeren
14.30u, fietstocht door en rond het reservaat
info: Jacques De Moor,
09/367 69 21

De Scheldemeersen

(Destelbergen)

Geleide fietstocht door de Scheldemeersen van Destelbergen en Gentbrugge. Aandacht voor de oude loop van de Schelde op het grondgebied van beide gemeenten. Fietstocht langs poelen, meersen en meanders. De hooi- en graslanden staan in volle lentebloei. Informatie over de toekomstplannen met deze waardevolle natuurgebieden in de nabijheid van de stad Gent.
afspraak: 14u, gemeentehuis
info: Hugo Vinck,
09/228 74 19

Oude Scheldemeanders

(De Pinte-Zevergem)

Geleide wandelingen naar de oude Scheldemeanders in Zevergem.
Op het grondgebied van de deelgemeente Zevergem ko-

men de nog meest intact gebleven natuurlijke landschapen in de vlakte van de Boven-schelde voor. Tijdens de wandeling wordt uitgelegd hoe het landschap is ontstaan en wat de huidige biologische waarde is. Bijzondere aandacht gaat naar een natuurontwikkelingsproject rond de oude Schelde-arm 'Bruwe'. Tegelijk loopt een tentoonstelling van de tekeningen van een tekenwedstrijd in de lagere scholen van De Pinte met als thema: planten en dieren om en nabij het water. Hapje, drankjes en infostands.
afspraak: zaal de Korenbloem (nabij kerk)
vanaf 13u, geleide wandelingen, tentoonstelling ...
17u, prijsuitreiking tekenwedstrijd met vertegenwoordigers van het Schepencollege
info: Luc Standaert,
09/362 80 67

Vroegochtend-wandeling

(Waarschoot)

Vogelobservatiewandeling in de Kwade Bossen — een 70 ha groot gemengd loofbos met een rijke ondergroei — gevolgd door ontbijt.
afspraak: 5u, ingang Kwade Bossen (Belleberge)
info: Paul Van Den Bossche,
09/377 71 24

Op ontdekking in Moenebroek

(Geraardsbergen - Schendelbeke)

21 Ochtendwandelingen met ontbijt en geleide wandelingen in het reservaat Moenebroek, een moerasbos met typische voorjaarsplanten, omringd door vochtige weilanden met bloeiende meidoornhagen. Infostand, tentoonstelling, Groene Winkel.
afspraak: buurthuis (Dagmoedstraat, Schendelbeke)
6u, ochtendwandeling vogelzang, gevolgd door ontbijt (150 fr., inschrijven noodzakelijk!)
14u: wandeling leven in en om het water
15u: wandeling voorjaarsflora
info: Carlos D'Haeseleer,
054/41 87 09

Oost-Vlaanderen

Z O N D A G

1

J U N I

Heidebos-Happening (Wachtebeke-Moerbeke)

12 Opening van het nieuwe reservaat Heidebos. Eind '96 werd Natuurreservaten vzw eigenaar van het 127 ha grote Heidebos. Het gebied bestaat uit een afwisseling van heide, naald- en loofbossen, akkers en weilanden. Het gebied was jarenlang afgesloten als jachtgebied. Vanaf deze happening is het toegankelijk voor wandelaars.

- vroegmorgenwandelingen, gevolgd door ontbijt (inschrijven vóór 21/5 noodzakelijk!) om 6.30u, 7u, 7.30u en 8u.
- geleide wandelingen om 9u, 10u, 11u, 13.30u, 14u, 14.30u, 15u, 15.30u, 16u en 16.30u
- vanaf 12u hapjes en drankjes, Groene Winkel en informatie-stand. Vanaf 12.30u barbecue (inschrijven vóór 21/5 noodzakelijk!).
- 14u, officiële opening wandelpad met korte toespraken en met muzikale begeleiding door de fanfare
- vanaf 14.30u: doorlopend kinderanimatie
- vanaf 16u: muzikale animatie

• om 10 en 14u zijn wandelingen voorzien waar kinderwagens mee kunnen afspraak: terrein aan de Lepelstraat in Wachtebeke (bewegwijzerd vanaf de expressweg Antwerpen-Knokke en vanaf de weg Moerbeke -Wachtebeke)
info en inschrijving ontbijt & barbecue: Geert Van Hoerick, 09/345 99 95

Bois Joly (Ronse)

1 Vroegmorgen- en ochtendwandelingen in het reservaat Bois Joly
afspraak: ingang reservaat, nabij begraafplaats Hogerluchtstraat
5u, vroegmorgenwandeling met speciale aandacht voor vogelzang
8u, ontbijt, vooraf inschrijven (180 fr.) bij Frank Delbecque, 055/23 91 59 is noodzakelijk
9u, ochtendwandeling met speciale aandacht voor voorjaarsplanten
info: Philippe Moreaux, 055/21 38 19

Vleermuizen: Echo's uit het donker (Lovendegem-Vinderhout)

Zaterdag 31 mei.
Avondwandelingen waarbij met behulp van een 'bat-detector' vleermuizen worden opgespoord. Deze wandelingen leiden eerst door het dorp en bezoeken vervolgens een kas-teelpark met bijhorende vijver. Voorstelling van het lopende inventarisatieproject van vleermuizenkolonies. Infostand en vertoning korte diareeks over vleermuizen. Drankjes.
afspraak: polyvalente zaal (Neerstraat), op zaterdag 31 mei.
20u, diareeks
20.30u, vertrek wandelingen (inschrijven vóór 27 mei)
info: Jean-Pierre Nicaise, 09/226 71 31 of Terry Gyselbrecht, 09/372 05 26

Geen woorden maar daden (Denderleeuw - Welle)

30 Voorjaarswandeling in natuurreservaat Wellemeersen met aandacht voor

het gevoerde natuurbeheer (demonstratie beheersmaterialen, begrazingsproject met Galloway-runderen). De Wellemeersen vormen het grootste, vrij intact gebleven laagveengebied van de Dendervallei. Vochtige hooilanden, brongebiedjes en elzenbroeken worden doorspekt met slootjes, vijvers en kleinere poelen. Spoorwegtaluds vormen de franjes. Nieuwe educatieve borden werden in samenwerking met het gemeentebestuur gerealiseerd. Infostands over Natuurreservaten vzw en de Wellemeersen en aquaria met waterplanten.
afspraak: 14u, infobord langs Rodestraat
info: Eric De Tré, 053/66 04 32

Onze natuurreservaten

1. Bois Joly, Ronse
2. Bourgoyen-Ossemeersen, Drongen (Gent)
3. Bovenshelde, Merelbeke - Gavere - De Pinte
4. Brede Schoren en Konkelschoor, Berlare
5. Bueren, Kwatrecht (Melle)
6. Burreken, Zegelsem (Brakel)
7. Daknamse Meer- sen, Daknam (Lokeren)
8. Damvallei, Destelbergen
9. Duivenbos, Sint-Antelinks (Herzele)
10. Groot Schoor, Grembergen (Dendermonde)
11. Grote Geul, Assenede
12. Heidebos, Wachtebeke - Moerbeke-Waas
13. Ingelbos, Kluisbergen
14. Kalevallei, Merendree (Nevele)
15. Kalkense Meersen, Kal- ken (Laarne) - Schellebelle (Wichelen) - Wetteren
16. Keuzemeersen, Drongen (Gent)
17. Kordaalbos, Kruishoutem
18. Latemse Meersen, Sint- Martens-Latem
19. Maldegemveld, Maldegem
20. Meetjeslandse krek en dijken, Sint-Margriete, Sint-Laureins & Sint-Jan-in- Eremo (Sint-Laureins)
21. Moenebroek, Schendelbeke (Geraardsbergen)
22. Moervaartmeersen, Sinaai (Sint-Niklaas)
23. Phenixberg, Ninove
24. Rietsnijderij, Sombeke (Waasmunster)
25. Schorren van Oude Doel, Doel (Beveren)
26. Sint-Onolfsschor, Dendermonde
27. Steengelaag, Stekene
28. Vliegveld, Ursel (Knesselare)
29. Vosbroeken, Balegem (Oosterzele)
30. Wellemeersen, Welle (Denderleeuw)

25 In reservaten met een rode bol gaat een Open Natuurdagen-activiteit door. Het nummer verwijst zowel naar de reservaten- als naar de activiteitenlijst.

ONTDEK HET GROENE HART VAN LIMBURG

Tussen 10u en 18u kan iedereen via de toegangspoorten Kiewit (Hasselt) en Bokrijk (Genk) het 'groene hart van Limburg' ontdekken via een rijkelijk aanbod van activiteiten en belevenissen.

PROGRAMMA

Centraal plein aan het kasteel te Bokrijk

- Natuurreservaten vzw stelt haar werking voor
- Tal van deugdlozende wandelingen op en rond het Domein Bokrijk
- Trudy-August en hun ploeg brengen een betoverend zeepbellenfestijn (première in Limburg)

- Optredens van diverse artiesten i.s.m. radio Hit-FM
- Toegang tot pas geopende geuren- en kleurentuin
- De grootste speeltuin van Vlaanderen sluit aan bij het centrale plein
- Kunstlaan naar het Groene Huis

Groene Huis in het arboretum

- Primeur voor Vlaanderen: tentoonstelling 'Natuur in de Nacht'
- Doorlopend geleide wandelingen in het arboretum
- De Limburgse Natuurgidsen stellen hun werking voor
- Natuurbeleving bij de **37** educatieve vijver in het natuurreservaat het 'Wik'

Stedelijk Natuurcentrum van Hasselt (Kiewit)

- Geanimeerde ecomarkt en openluchtcafé
- Tal van activiteiten op en rond het stedelijk natuureducatief centrum (bioklas, bijenhal ...)
- Voorstelling van de film 'Er was eens een Kempen' van Martin Loenders
- Op de binnenkoer kruidentuin en toepassingen
- Parkspelen naar aanleiding van de 'Dag van het Park'
- Boomchirurgie met de Nederlandse Bomenmarkt
- Wandelingen in de Natuurtuin
- Wandelpad met ludieke tus-senkomsten over mythes en sprookjes

Terril van de vroegere mijn van Winter slag

- Unieke gelegenheid om deze steenkoolberg en het project 'nieuwe natuur' te ontdekken
- Uitzonderlijk panorama op Midden-Limburg

Jeugherberg de 'Roerdomp'

- Voorstelling van de Vlaamse Jeugherbergcentrale en de **37** Grote Routepaden
- Wandelingen naar het natuurreservaat het 'Wik'
- Kabouterwandelingen onder leiding van Mien Verding (bekend van Radio 2)

Sint-Michielsdomein

- Wandelingen naar de Borg-gravenvijvers
- Kindervlooiemarkt en speel-tuin **37** natuurreservaat het 'Wik'
- Uitzonderlijk geleide wandelingen vanuit de jeugherberg

Natuurreservaat de 'Maten'

- **15** Geleide wandelingen in de Maten (pionier van Natuurreservaten vzw in Limburg)
- Bijzonder industrieel erfgoed, de Slagmolen, in werking

BEREIKBAARHEID

Bus en trein

Omdat De Lijn en de NMBS hun beste beentje voorzetten is 'Ontdek het Groene Hart van Limburg' optimaal ontsloten via openbaar vervoer. Station Bokrijk is een gemakkelijke toegangspoort voor het evenement (IC-trein Blankenberge-Brussel-Genk, halte Bokrijk, om het uur). Tussen de verschillende activiteitspelen verzorgt De Lijn een doorlopende bus-pendel met haltes ter hoogte van elke activiteitspool.

Wandelen

Verschillende attracties zijn op wandelafstand van mekaar te bereiken. Tussen het centrale plein en het Groene Huis is een kunstlaan voorzien voor wandelaars.

Fiets

Limburgers raden we aan om via het fietsroutenetwerk van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland te fietsen tot aan de fietsparking (Parking kasteel Bokrijk).

Auto

Wie toch voor de auto kiest, rijdt tot aan het stedelijk natuurcentrum van Kiewit of kan terecht op de twee betalende parkings van het Domein Bokrijk (E-314, afrit 30).

Deze activiteit wordt georganiseerd in samenwerking met het Provinciebestuur van Limburg, de Stad Hasselt, de Gemeente Genk en de Limburgse Natuurgidsen.

Bosbeekvallei (Opplabbeek-As)

- **3** Geleide wandelingen in het reservaat Bosbeekvallei en Boscafé.
- afspraak: 14 en 15u, Camping Wilhelm Tell (Hoeverweg, Opplabbeek)
- info: Miet Roosen, 089/85 22 83

NATUUR
RESERVATEN vzw

provincie
Limburg

Natuurwandeling (Sint-Truiden-Gelinden)

20 Geleide natuurwandeling in het reservaat Overbroek, dat bestaat uit een kalkgrasland, bos en rietland in de vallei van de Herk.

Informatiestand over het reservaat en de vereniging.

afspraak: 14u, parking voetbalplein FC Gelmen (in Gelinden)

info: Diederik De Leersnijder, 011/68 48 93

Natuurontwikkeling op z'n best (Maasmechelen)

14 Geleide wandeling in het reservaat Maaswinkel.

Vooral in de voorzomer is dit overstromingsgebied een lust voor het oog. Talrijke zangvo-

geltjes, kwakende kikkers, kruidenrijke bloemenweiden en een mozaïek van doornstruwelen doen het hart van menig natuurliefhebber sneller slaan. Onthulling nieuw toegangsbord.

afspraak:

13.50u, gemeentehuis

14u, toegangsbord nabij voormalige steenbakkerij langs de Zuid-Willemsvaart.

info: Bertie Vanderlee, 089/76 47 51

Mombeekvallei (Hasselt-Sint-Lambrechts-Herk)

17 Geleide natuurwandelingen in het reservaat Mombeekvallei. Na de wandelingen wordt aan de deelnemers Hasseltse erwtensoep

aangeboden.

afspraak: 9u, electriciteitscabine Steenberg

info: René Neutelaers, 011/31 52 58

Geleide wandeling in het reservaat A-Beek (Peer)

1 afspraak: 14u, Doe het zelf Jansen

info: Freddy Janssen, 011/63 37 27

Open Projectendag in de Vallei van de Zwarte Beek

34 De winning Natuurbeheer presenteert in samenwerking met afdeling Lummen het tewerkstellingsproject natuurbeheer voor laaggeschoolden

en kansarmen in de Vallei van de Zwarte Beek.

geleide wandelingen, beheersploeg is aan het werk, attracties (huifkar ...)

afspraak: 10u (tot 18u), De Theepot, Ashoekstraat, Lummen

info: Filip Vanlommel, 013/53 11 59

Beekdallandschap Zwarte Beek Bezoekerscentrum De Watersnip

33 Opening-opendeur-weekend 31 mei en 1 juni:

- wandel- en fietstochten
- permanente tentoonstelling
- tentoonstelling Watersnip-Groene Winkel

info: Mathilde Bartels, 011/45 01 90

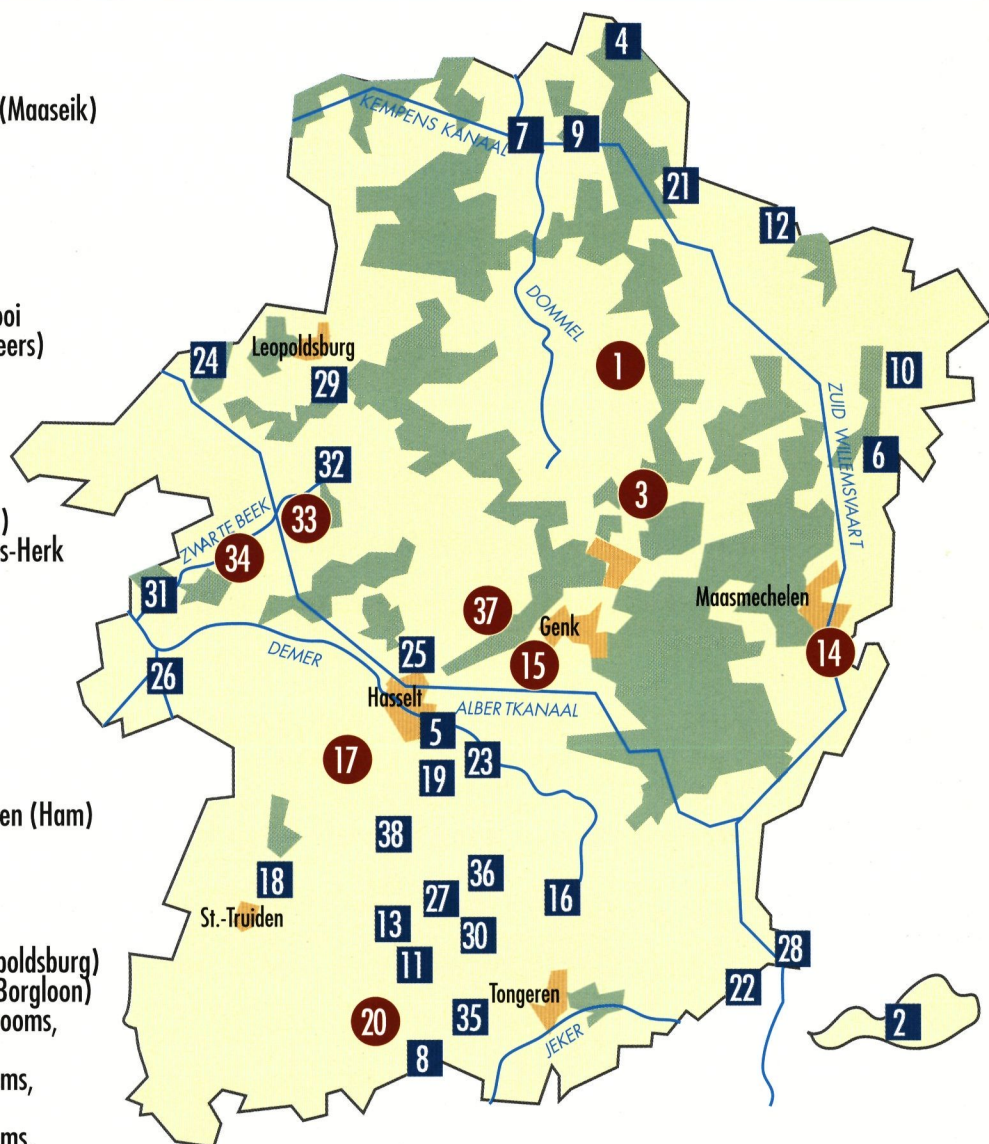

Limburg

Onze natuurreservaten

1. A-beek, Meeuwen-Gruitrode - Peer
2. Altenbroek, 's Gravenvoeren (Voeren)
3. Bosbeek, As - Opglabbeek - Opoeteren (Maaseik)
4. Buitenheide, Hamont (Hamont-Achel)
5. Dauteweyers, Diepenbeek
6. Dilserheide, Dilsen
7. Drie Bogen, Neerpelt
8. Egoven, Mechelen-Bovelingen (Heers)
9. Hageven, Neerpelt
10. Ifterbeek, Neeroeteren (Maaseik)-Kinrooi
11. Klein-Gelmen-beemd, Klein-Gelmen (Heers)
12. Kreielerbos, Bocholt
13. Meersbeemden, Hoepertingen (Borgloon)
14. Maaswinkel, Maasmechelen
15. Maten, Genk-Diepenbeek
16. Molenbeemden, Grote Spouwen (Bilzen)
17. Mombekvallei, Alken - Sint-Lambrechts-Herk (Hasselt)
18. Muggenbosje, Nieuwerkerken
19. Nietelbroeken, Kortesseem
20. Overbroek, Gelinden (Sint-Truiden)
21. Pastoorsvennetje, Sint-Huibrechts-Lille (Neerpelt)
22. Pitjesberg, Riemst
23. Pomperik-Dorpsbeemden, Diepenbeek
24. Rammelaars-Gerhoeven, Kwaadmechelen (Ham)
25. Rode Vijvers, Hasselt
26. Schulensbroek, Schulen (Herk-de-Stad)
27. Spoorwegzate, Tongeren-Sint-Truiden
28. Tiendeberg, Kanne (Riemst)
29. Vallei van de Grote Beek, Heppen (Leopoldsburg)
30. Vallei van de Sint-Annabeek, Jesseren (Borgloon)
31. Vallei van de Zwarte Beek - benedenstrooms, Zelem (Halen)
32. Vallei van de Zwarte Beek - bovenstrooms, Hechtel-Eksel
33. Vallei van de Zwarte Beek - bovenstrooms, Koersel (Beringen)
34. Vallei van de Zwarte Beek - middenstrooms, Paal (Beringen) - Lummen
35. Waterkuil, Vechmaal (Heers)
36. Wijngaardbossen, Hoeselt
37. Wik, Bokrijk (Genk)
38. Zammelen, Vliermaal (Kortesseem) - Borgloon

25 In reservaten met een rode bol gaat een Open Natuurdagen-activiteit door. Het nummer verwijst zowel naar de reservaten- als naar de activiteitenlijst.

Ontbijtwandeling (Schilde)

33 Geleide ochtendwandelingen met speciale aandacht voor zangvogels in het Schilde-park, een onderdeel van het reservaat Schijnvallei. Hier loopt o.m. een begravingproject met ezels. Aansluitend ontbijt. afspraak: Orangerie Schilde-Park, einde Bellevuedreef, Schilde
7u, wandelingen
9u, ontbijt (150 fr./deelnemer, inschrijven noodzakelijk!)
info: Jos Verheyen,
03/353 99 10

Natuurcultuur (Lichtaart)

35 Geleide natuurwandelingen in het reservaat Snekensvijver, een heideland-schap met typische planten en dieren. Holenbroedersproject. afspraak: 10u, ingang reservaat (weg Herentals-Lichtaart, 500m voorbij Snekenshoeve)
info: Marinus Esch,
014/55 76 25

Zoerselbos (Zoersel)

42 Geleide natuurwandelingen in het reservaat Zoerselbos, een gevarieerd, eeuwenoud bos afgewisseld met beemden, weiden, pijnbossen en struwelen. Infostanden over het reservaat

en over Natuurreservaten vzw, geleide bezoeken aan de Kempische boerenbloementuin. afspraak: vanaf 10u, bezoekerscentrum Zoerselbos
info: Leo Cautereels,
03/384 18 43

Middagwandeling Hobokense Polder (Antwerpen-Hoboken)

10 Geleide wandelingen langs de mooiste plekjes van het natuurgebied Hobokense Polder, een gevarieerd biotoop van 170 ha. Naast grasvelden, struwelen en bos zijn er verschillende plassen met typische planten, vogels en insecten. Infostand, hapjes en drankjes
afspraak: 14u, taverne 'De Schorren' (Graspolderlaan)
info: Frans Thys,
03/830 20 51

Te gast op het kasteel (Hulshout-Westmeerbeek)

26 Ochtendwandelingen en ontbijtbuffet op het kasteel 'Hof ter Borcht'. Doorlopend geleide middagwandelingen in het kasteelpark of in één van de reservaten in de omgeving. Het kasteel (bouwjaar 1780) met zijn 40 u groot park zet speciaal voor u zijn deuren open. Eeuwenoude bomen, ijskelders en een prachtige vijver zijn slechts enkele van de be-

zienswaardigheden. Infostand, hapjes en drankjes. afspraak: kasteel Hof ter Borcht 7u en 8u, vertrek ochtendwandelingen
vanaf 8.30u, ontbijtbuffet (inschrijven noodzakelijk, 100 fr. kinderen, 250 fr. volwassenen) vanaf 13u, doorlopend geleide wandelingen
Het park is toegankelijk met kinderwagens en rolstoelen.
info: Walter Michiels,
014/26 43 37

Natuur, ne goeie gebuur! (Hoogstraten-Meer)

22 Fiets- en wandelzoektocht (12 km fietsen) in de Markvallei, in de gemeenten Meer, Meerle en Meerle-Dreef, met mogelijkheid tot korte geleide bezoeken aan de mooiste plekjes van de Markvallei, waaronder het natuurreservaat Meerseldreef. Het grootste gedeelte van de fietszoektocht volgt het populaire fietspad langs de Mark. afspraak:
- Zandberg (Meer)
- Watermolen (Meersel-Dreef)
- Markweg (Meersel-Dreef)
- Strijbeekseweg (ter hoogte van ingang Elsaker, Meerle) vrij vertrek tussen 13u en 18u op elk van deze plaatsen
info: Wim Verschraegen,
03/314 67 25

Natuurhappening in de Oude Landen (Ekeren)

28 1. Vroeg uit de veren, nachtegalen als ochtendradio

Kennismaken met het gebied met een zangconcert, gevolgd door ontbijt (inschrijven noodzakelijk, 150 fr., 03/541 58 25). afspraak:

7u, kasteel Veltwijck, wandeling

9u, koninklijk atheneum (Pastoor De Vosstraat), ontbijt

2. Zet je groene bril maar op, we gaan op expeditie

Deze activiteit voert je naar de mooiste plekjes van de Oude Landen. Je wordt er getraceerd op een wateronderzoek en krijgt een betere kijk op de insectenwereld. Je kan kennismaken met het natuurbeheer: zeis, riek, rijf, tractor, maaibalk. Na de wandeling kunnen de meegebrachte natuurvondsten onder begeleiding van ervaren vrijwilligers worden bestudeerd. Hapjes en drankjes, infostands en Groene Winkel. afspraak: tussen 13u en 15u, koninklijk atheneum

3. Kinderen op één been en voelsprietten

Voor jongeren van 6 tot 12 jaar staan er speciale activiteiten op het programma: tekenen met natuurlijke planten, fluitjes maken, luisteren met je oor tegen een boom, verder lopen op één been, scheppen in het water, beestjes onder de loupe, je tong verbranden en ... we verklappen echt niet alles. Het wordt een unieke natuurbeleving op kindermaat. afspraak: 13u, koninklijk atheneum

4. Oude Landen en speurneuzen

Wie er een hele namiddag wil op uittrekken, kan deelnemen aan de Oude Landen Zoektocht. afspraak: tussen 13u en 16u, koninklijk atheneum

info: Natuurreservaten Antwerpen-Noord vzw, tel. & fax 03/541 58 25 of Mart Pauwels, 03/645 94 10

Walenhoek op z'n best (niel)

40 Geleide vroegmorgenna-tuurwandelingen in het reser-vaat Walenhoek, met speci-ale aandacht voor vogelzang. Doorlopend natuurzoektocht, tentoonstelling en videovoor-stelling over het reservaat. De Walenhoek is een verlaten kleigroeve met bloemrijke hooilanden, vijvers, broekbos- en rietkragen. Doorlopend hapjes en drankjes verkrijgbaar.
afspraak: 7, 10 en 14u, natuur- centrum de 'Paardenstal', Boomsestraat 211
info: Ivan Bogaerts, 03/887 16 46

Groene vingers in de stad tussen Schijn en Schelde

41 (Antwerpen-Berchem) Geleide natuurwandelin- gen langs de Wolvenberg. Wie wil, kan na de wandeling deelnemen aan een fietstocht langs de Wolvenberg, Klein Zwitserland naar de Molenbeekvallei te Vremde. Beging juni is de Wolvenberg op z'n mooist. Tijdens de wan- deling gaat aandacht naar de resultaten van het natuurbe- heer en naar het leven in de poelen. Mogelijkheid voor een boter- hammenmaaltijd met soep.
afspraak: 10u, NMBS-parking, Posthof- brug (Berchem-station) 13u, maaltijd te Vremde
info: Bert Andries, 03/455 82 89

Zuiver water, bron van alle leven (Boechout-Vremde)

24 Geleide natuurwandelin- gen en speciale kinder- wandelingen (5-12 jaar) door de Molenbeekvallei met be- zoek aan het reservaat. De Molenbeek is een beekval- lei met verspreide loofbossen, weiden, oude knotwilgenrijen, natte hooilanden, amfibieën- poelen vol leven ... Doorlopend fototentoonstelling 'Natuurfotografie op z'n best!' van B.V.N.F., hapjes en drank- jes, quiz met mooie prijzen en

speeltuin.
afspraak: doorlopend vertrek van 13.30 tot 15.30u, Don Bosco jongenstehuis (Broechemse- steenweg)
info: Bert Andries, 03/455 82 89

De Beneden-Dijle- vallei in een stroomversnelling

1. Bonheiden, Mechelen & Boortmeerbeek

21 Een hele dag landschap- wandelingen in de Bene- den-Dijlevallei.

4 De Beneden-Dijlevallei laat ons genieten van een boei- end rivierlandschap. In de af- wisseling van hooilanden, broekbossen, hagen en heg- gen vinden we een enorme variatie aan planten en dieren.
afspraak: 9u, café de Plataan (Rijmenam- sesteenweg, Bonheiden) of 13.30u, bezoekerscentrum Be- nede-Dijle (Muizenhoekstraat, Muizen-Mechelen) 's Middags mogelijkheid voor broodjesmaaltijd (200 fr., in- schrijven noodzakelijk)
info: Ann Pinceel, 015/20 44 76

2. Mechelen-Muizen

21 Gids-jezelf-natuurwande- ling met als thema 'Water in het Mechels Broek'. Langs het uitgezette parcours krijg je op diverse plaatsen uitleg en informatie. Kinderen kunnen deelnemen aan het Dijlewater- spel.

Een café zonder bier is niet zo erg als het Mechels Broek son- der water. Al wat leeft in het Mechels Broek is gebonden aan water dat de Dijle eeuwen- lang leverde.

Hapjes en drankjes, doorlo- pend informatie en activiteiten in het bezoekerscentrum.
afspraak: doorlopend vertrek tussen 13.30 en 15u, Bezo- ekerscentrum (Muizenhoek- straat)
info: Ann Pinceel, 015/20 44 76

3. Mechelen-Muizen

21 Vleermuizenocht in het Mechels Broek.
afspraak: 21u, bezoekerscen- trum (Muizenhoekstraat)
info: Filip Van den Wyn- gaert, 015/21 93 72

4. Mechelen

Derde Beneden-Dijle fietszoek- tocht.

Deze fietszoektocht brengt je in de mooiste uithoekjes van de Beneden-Dijlevallei. Deelne- men kan tot eind augustus. Deelnameformulieren zijn te verkrijgen in het bezoekers- centrum (Muizenhoekstraat).
info: Ann Pinceel, 015/20 44 76

5. Mechelen-Battel

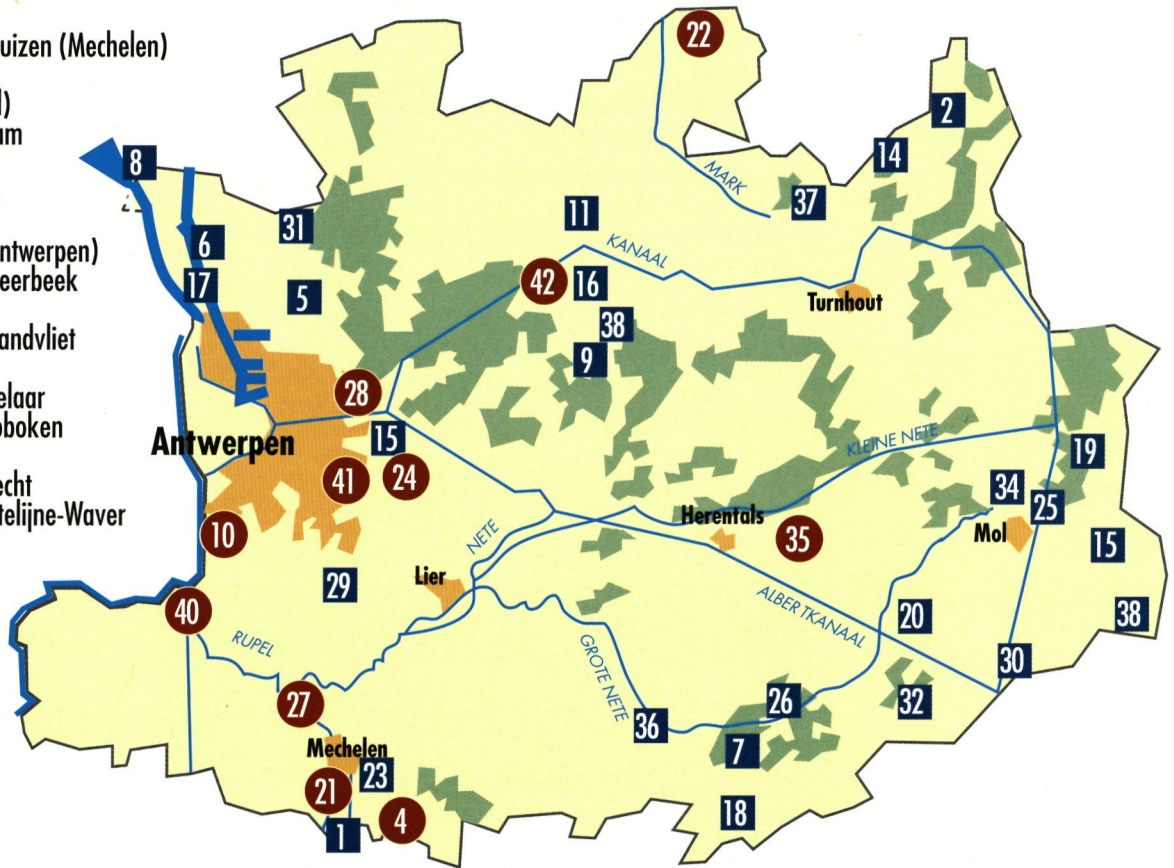
27 Geleide wandeling in het natuurgebied Oude Dijle- arm. Aan de samenvloeiing van Dij- le, Zenne en Leuvense Vaart — het 'Zennegat' — wil Natuurre- servaten vzw het landschap rond een oude, afgesneden Dijlemeander met zijn vloe- beemden een nieuwe natuur- toekomst geven.
afspraak: 10u, café 't Bergsken (Hoge Weg)
info: Carl Van Den Broeck, 015/20 49 02

Onze natuurreservaten

1. Barebeekmonding, Muizen (Mechelen)
2. Batenheide, Weelde
3. Buitengoor, Sluis (Mol)
4. Cassenbroek, Rijmenam (Bonheiden)
5. Ekers Moeras, Ekeren (Antwerpen)
6. Galgenschoor, Lillo (Antwerpen)
7. Goor-Asbroek, Westmeerbeek (Hulshout) - Herselt
8. Groot Buitenschoor, Zandvliet (Antwerpen)
9. Groot Schupleer, Vorselaar
10. Hobokense Polder, Hoboken (Antwerpen)
11. Hoekse Beemden, Brecht
12. Hondsbossen, Sint-Katelijne-Waver
13. Keiheuvel, Balen
14. Kijkverdriet, Ravels
15. Klein-Zwitserland, Mortsel
16. Kluis, Oostmalle (Malle) - Halle (Zoersel)
17. Kuifeend, Oorderen (Antwerpen)
18. Langdonken, Herselt
19. Maat, Rauw (Mol)
20. Malesbroek, Geel
21. Mechels Broek, Muizen (Mechelen) - Bonheiden
22. Meersel Dreef, Meerle (Hoogstraten)
23. Mispeldonk, Muizen (Mechelen) - Bonheiden
24. Molenbeekvallei, Vremde (Boechout)
25. Mulse Nete, Balen-Mol
26. Netevallei-Schaapwees, Westerlo-Herselt
27. Oude Dijlearm, Battel (Mechelen)
28. Oude Landen, Ekeren (Antwerpen)
29. Oude Spoorwegberm, Kontich
30. Rammelaars-Gerhoeven, Olmen (Balen)
31. Rood, Kapellen
32. Roost-Kraaiwinkel, Veerle & Vorst (Laakdal)
33. Schijnvallei, Wommelgem-Wijnegem
34. Sluismeer, Sluis (Mol)
35. Snepkensvijver, Lichtaart (Kasterlee) - Herentals
36. Steenkensbeek, Westmeerbeek (Hulshout)
37. Turnhouts Vennengebied, Turnhout/ Merksplas
38. Vennen, Balen
39. Visbeek-Kindernauw, Lille & Wechelderzande (Lille)
40. Walenhoek, Niel
41. Wolvenberg, Berchem (Antwerpen)
42. Zoerselbos-Heiblok, Zoersel

25 In reservaten met een rode bol gaat een Open Natuurdagen-activiteit door. Het nummer verwijst zowel naar de reservaten- als naar de activiteitenlijst.

Vlaams-Brabant

Z O N D A G

2 5

M E I

's Gravenbos

(Grimbergen-Humbeek)

Geleide natuurwandeling in het 's Gravenbos, een gemengd eiken-beukenbos met prachtige voorjaarsbloeiërs en voorjaarszangers zoals Wielewaal en Nachtegaal.

afspraak: 9.30u, ingang bos (Langstraatje)

Bij droog weer toegankelijk met kinderwagens.

info: Raf Van Roy,
02/269 24 67

Kunst in de natuur

(Aarschot, Werchter, Testelt en Zichem)

in samenwerking met de Stedelijke Academie voor Beeldende Kunsten Aarschot (SABKA)

Kunst in de Natuur heeft de Demer als fysieke leidraad. De Demer is bepalend voor de natuur en het landschap in de wijde omgeving, is de bron van alle leven, de groene ruggengraat van de streek. Daardoor vormt hij een ideaal aanknopingspunt en inspiratiebron voor een project waarin natuur en kunst mekaar ontmoeten. Honderden leerlingen van SABKA creëren kunstwerken die in de natuur worden tentoongesteld.

Kunst in de Natuur loopt op vier plaatsen in drie Demergemeenten:

53 - Vorsdonkbos-Turfputten (Aarschot-Gelrode): in het natuurreservaat, in en rond het oud station van Gelrode

- Demermond (Werchter): op en langs de Demerboorden tussen de monding van de Demer in de Dijle (centrum Werchter) stroomopwaarts tot aan de 'soldatenbrug'

8 - Voortberg-Kuilen (Testelt), op en aan de Voortberg en rond de Kuilen - Vierkensbroek (Zichem): in de expositieruimte en de tuin van het gemeentelijk museum Huize Ernest Claes en aan de landschapskijktoren in het Vierkensbroek

Al deze plaatsen kunnen als vertrekplaats voor de hele route worden gebruikt, overal zijn info- en drankstanden voorzien. Ook een parkeerterrein in de nabijheid en bewegwijzering (zowel voor auto's als voor fiet-

sters) is telkens voorzien.

Activiteiten:

- vrij bezoek aan één of meer van de sites (van 10u tot 19u)

- vrije fietstocht met bezoek aan één, twee of drie sites (vrij te vertrekken van 10u tot 19u)

- ter plaatse uitleg bij de kunstwerken en korte en langere rondleidingen in de natuurgebieden

- begeleide fietstochten door de Demervallei langs de drie sites

afspraak: 10u, oud station Gelrode

Het oud station van Gelrode ligt op 10 min. fietsen vanaf het station van Aarschot. Een foldertje met routebeschrijving wordt u in het station van Aarschot aangeboden, huurfietsen vooraf aanvragen.

info: Stef Boogaerts,
016/56 12 24 & Herwig Kevelaerts, 016/56 34 27

Wijngaardberg

(Rotselaar-Wezemaal)

56 De Wijngaardberg is een zonbeschenen Diestiaanheuvel waar Natuurreservaten vzw sinds vele jaren aan heideherstel doet op de noordhelling en waar recent ook op de zuidhelling percelen in beheer werden genomen.

afspraak: diverse wandelingen vanaf 14.30u, Wezemaalplein
info: Rudy Van Nuffel,
016/58 00 81

Papenbroek

(Diest-Webbekom)

37 Het Papenbroek is een moerassig brongebiedje in de vallei van de Begijnbeek. Ruim tien jaar natuurbeheer zorgden voor een ongekende bloemenpracht.

afspraak: 9.00u, kerk Assent
info: Roel Baets,
013/33 68 83

Bezoek aan kasteelpark

(Kortenberg)

13 Geleide wandelingen in het reservaat Eikenhof, een 17 ha groot privaat domein dat als natuurreservaat wordt beheerd. Het is slechts enkele keren per jaar toegankelijk. De ligging op een Diestiaanheuvel zorgt voor een groot hoogteverschil en daardoor o.m. een

grote variatie aan planten. afspraak: 10u, parking sporthal Activiteit toegankelijk met kinderwagens en rolstoelen.

info: Toon David,
02/759 52 00

300 ha geheimzinnig, woest bos

(Kortenberg-Erps-Kwerps)

46 Geleide natuurwandelingen in het reservaat Silsombos.

Door het opborrelende, kalkrijke water is het Silsombos enorm rijk aan planten. afspraak: 14, 14.30 en 15u, Sint-Pieters-Plein (Erps-Kwerps)

info: Toon David,
02/759 52 00

Eerste 'publieke' natuur in Londerzeel

(Londerzeel-Steenhuffel)

26 Geleide natuurwandelingen in en rond het eerste terrein in de vallei van de Lindedeek in Londerzeel dat door Natuurreservaten vzw werd aangekocht. Het gebied bestaat uit een vochtige ruigte met een schitterende voorjaarsflora, gelegen tussen twee relatief zuivere beekjes.

afspraak: 14u, hoek Veilingbaan en Bontestraat
info: Jens Bruneel,
052/33 31 71

De Velpe als groen lint

(Boutersem)

51 Op deze 'dag van het park en de natuur' wandelen we door het prachtige park van Kwabeek, gelegen langs de Velpe en door het natuurreservaat Snoekengracht waar de orchideeën zullen bloeien.

Boekenstand, café, taart, kinderanimatie. afspraak: 14u, gemeentehuis Boutersem, Domein Kwabeek
info: Georges Buelens,
016/63 26 42

Opening Natuurleerpad

(Herent-Veltem-Beisem)

31 Inhoudig natuurleerpad 'Molenbeekvallei' ter afsluiting van de Herentse milieuveertiendaagse.

Het 11 ha grote reservaat Molenbeekvallei wordt sinds '94 aangekocht. Het bestaat vooral

uit natte graslanden en populierenplantages.

afspraak: 14u, kerk Beisem

info: Jos Vanden Eede,
016/48 98 30

Zoutleeuw

52 Nachtegalenwandeling in het reservaat het Vinne, gevolgd door een ontbijt.

afspraak: 7u, parking domein het Vinne.

info: Suzanne Mouton,
011/78 02 82

Op verkenning in het landschap

(Galmaarden)

27 Geleide wandelingen in de reservaten Markvallei

22 en Kluisbos. Vertrekkend vanuit de historische Pauwelhoeve verkennen we de diversiteit van een valleigebied en een bronbos.

Tentoonstelling, infostand, streekeigen proeverijen. afspraak: Pauwelhoeve, Geeraardsbergsestraat 65 9u, wandeling in de Markvallei 14u, wandeling in het Kluisbos
info: Jean-Pierre Somers,
054/41 32 71

Kikkers door tunnels en in poelen

(Sint-Pieters-Leeuw)

35 Geleide landschapswandeling (12 km) in de Zuunvallei met bezoek aan het nieuwe paddentunnelcomplex in de Hoogstraat, het Geelgorsproject en het reservaat Oude Zuun met o.a. recent aangelegde poelen. De gemeente tekende in '95 het charter met Natuurreservaten vzw (Europees Jaar voor het Natuurbehoud) en keurde het GNOP goed. De wandeling gaat langs enkele realisaties.

afspraak: 14u, ingangspoort (brug) van kasteel Coloma (Cultureel Centrum, J. Depauwstraat), einde omstreeks 18u Activiteit i.s.m. de gemeente St.-Pieters-Leeuw, mede in het kader van 'dag van het park'
info: Geert Cromphout,
02/377 66 25

Meise - Grimbergen - Zemst

Wandelingen van 2, 7, 10 of 15 km via beschreven routes langs het Velaertbos, het Gravenbos, het voormalig vliegveld van Grimbergen, de Westvaardijk van het kanaal Brussel-Rupel en Dorent. De verschillende natuurgebieden vormen samen

een groene ruggengraat van om en bij 2 000 ha met tal van bezienswaardigheden. Informatiestands, hapjes en drankjes. afspraak: tussen 10 en 14.30u, Lourdesgrot Humbeek
Diverse wandelingen zijn toegankelijk met kinderwagens.
info: Herman Dierickx, 02/252 11 05

Staatsnatuurreservaat Rodebos & Laanvallei (Huldenberg)

Korte en lage wandelingen in en in de omgeving van het natuurreservaat.
korte wandeling om 10u en 14.30u
lange wandeling om 9.30u en 14u

afspraak: parking Rodebos, Leuvensebaan (weg Sint-Agatha-Rode-Ottenburg)
info: ir. Frank Saey, AMINAL-Afdeling Natuur, 016/21 12 50

Z O N D A G

1

J U N I

Hoogtij rond de beekvallei (Asse-Zellik)

11 Geleide natuurwandelingen met aandacht voor het natuurbeheer in en om het reservaat Droogveld, een boeiend beekvalleijtje dat bestaat uit een bronnengebied, oude houtwallen, vochtige ruigten, een broekbos en een vochtig hooiland.

Doorlopend animatie, tentoonstelling over het reservaat en over Natuurreservaten vzw, informatiestand, hapjes, drankjes. afspraak: 14 en 16u, parochiehuus (plein St.-Bavokerk Zellik)
info: Johan Boucquoy 02/466 41 72

Ternat-Wambeek

Vroegochtendwandeling, vogelobservatie en geleide natuurwandelingen rond de Wambeekhoeve, de Wambeekse kouters en het Kouterbroekbos.
Rond de Wambeekhoeve, aan de voet van een helling in het golvende landschap, worden akkers nog afgezoomd met bloemrijke bermen, bosjes en heggen. Een klim naar de top van de kouter garandeert een weids panoramisch zicht.
Infostanden, Groene Winkel, natuurzoektocht voor jongeren, ambachtelijke kaasmakerij,

rondritten per huifkar, hapjes en drankjes. afspraak: Wambeekhoeve, Massestraat, Wambeek 6u, vogelobservatie 6.30u, vroegochtendwandeling 8u, ontbijt (vooraf inschrijven, 100 fr.)
14 tot 17u, geleide wandelingen

info: Herwig Stoelzaet, 02/582 06 17

Demerbroeken (Scherpenheuvel-Zichem)

8 De Demerbroeken vormen een brok van enkele duizenden hectare aaneengesloten en vrij ongeschonden natuurgebied in de vallei van de Demer. Een honderdtal ha hooiland, moeras, open water, moerasbos ... zijn inmiddels in beheer van Natuurreservaten vzw, verspreid over het Vierkensbroek, de Voortberg, de Zavelbeemden, de Baggelt en het Krekelbroek.
Een geleide wandeling leidt je over de mooiste delen van de Voortberg (met een panoramisch zicht op de vallei), door het Vierkensbroek (met vogelkijkhut en landschapskijktoren).
Laarzen aanbevelen!
afspraak: kerk Testel om 14u
info: David Swinnen, 013/77 49 52

Achter-Schoonhoven (Darschot-Langdorp)

8 In de vallei van de Demer liggen in de omgeving van de Weerderlaak nog grote oppervlakten relatief voedselarme hooilanden met orchideeën en ander fraais. In dit gebied — Achter Schoonhoven — heeft Natuurreservaten vzw vorig jaar zijn eerste percelen aangekocht.

afspraak: 10u, kerk Langdorp
info: Paul Van Hoovels, 016/50 25 50 & René Van Hellemont, 016/50 03 83

Molenheide & Kalsterbos (Darschot-Langdorp)

33 Tijdens de Molenheide-wandeling zal véél aandacht gaan naar de nabijgelegen restaurant van de zestiende-eeuwse Heimolen en het geplande begrazingsbeheer van het omliggende heideterrain. Niet ver van dit imposante monument kocht Natuurreservaten vzw vorig jaar belangrijke percelen in het Kalsterbos.

14u, Heimolen, Langdorp
info: Jef Van Aelst, 016/56 10 58 & Luc Storms, 016/50 12 13

Papendel (Begijnendijk-Betekom)

38 Klein maar fijn is een perfecte beschrijving voor het Papendel, een eeuwenoud turfwinninggebied. De eerste orchideetjes en andere zeldzame planten steken op het hooiland beslist reeds de kop op, in het bos concineren diverse zangvogels. Aandacht voor het vernattingproject dat Natuurreservaten vzw en de gemeente Begijnendijk dit jaar willen opstarten.

10u, visvijver De Lauw, Peuterstraat, Betekom
info: Michaël Luyckx, 016/53 82 05

De Velpe als groene ruggengraat (Tienen-Vissenaken)

Wandelzoektocht op de grens van Hageland en Haspengouw met een golvend landschap bestaande uit open plateaugebieden waarin akkerbouw, holle wegen en fruitteelt afwisselen met valleien met prachtige natuurgebieden. De zoektocht geeft o.m. informatie over de ruilverkaveling en bestaat uit parcours van 5 en 10 km.
Boekenstand, café, taart en kinderanimatie.

afspraak: 13u, parochiecentrum St.-Pieter, Kuntichsesteenweg
Activiteit toegankelijk met kinderwagens en/of rolstoelen.
info: Bart Seghers, 016/77 12 99

Wat maakt Walsbergen zo uniek? (Linter-Wommersom)

Geleide wandelingen in het reservaat Walsbergen, een natuurgebied in eigendom van het Vlaams Gewest dat door Natuurreservaten vzw wordt beheerd. Het bestaat uit interessante, schrale graslanden met recent aangelegde poel.

afspraak: 14u, kerk Wommersom
info: Robrecht Tistaert, 016/78 96 92

Staatsnatuurreservaat Rodebos & Laanvallei (Huldenberg)

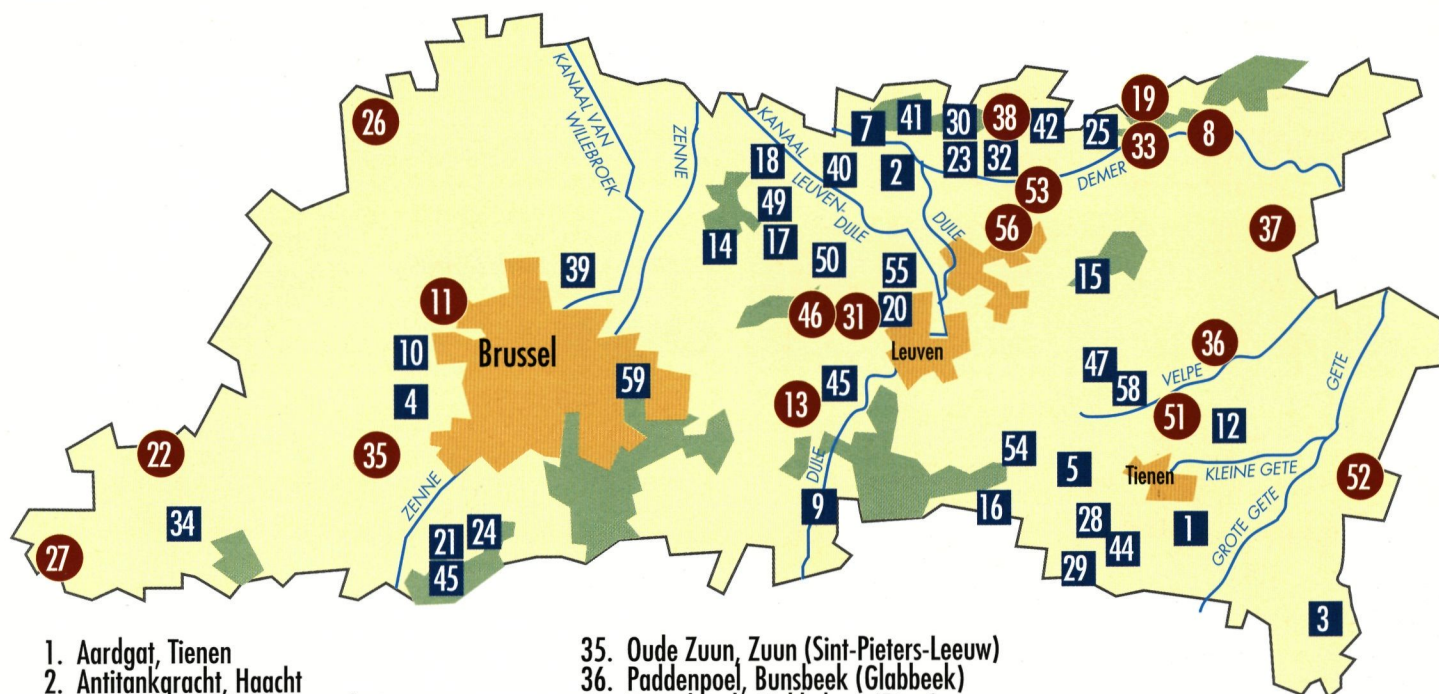
Korte en lage wandelingen in en in de omgeving van het natuurreservaat.
korte wandeling om 10u en 14.30u
lange wandeling om 9.30u en 14u

afspraak: parking Rodebos, Leuvensebaan (weg Sint-Agatha-Rode-Ottenburg)
info: ir. Frank Saey, AMINAL-Afdeling Natuur, 016/21 12 50

Vlaams-Brabant

Onze natuurreservaten

1. Aardgat, Tienen
2. Antitankgracht, Haacht
3. Beemden, Aattenhoven (Landen)
4. Begijnenborrebos, Itterbeek (Dilbeek)
5. Blauwschuurbroek, Bierbeek
6. Bolloheide, Tremelo
7. Broekelei, Keerbergen
8. Demerbroeken, Averbode, Messelbroek, Testelt en Zichem (Scherpenheuvel-Zichem)
9. Doode Bemde, Sint-Joris-Weert (Oud-Heverlee) - Neerijse (Huldenberg)
10. Dronkenborre, Wambeek (Ternat)
11. Droogveld, Zellik (Asse)
12. Duysbroek, Neerlinter (Linter)
13. Eikenhof, Everberg (Kortenberg)
14. Floordambos, Melsbroek (Steenokkerzeel)
15. Hagelandse Vallei, Kortrijk-Dutsel en Sint-Pieters-Rode (Holsbeek) - O.L.V.-Tielt (Tielt-Winge)
16. Hazenberg, Bierbeek
17. Hellebos, Berg (Kampenhout)
18. Hofstade, Hofstade (Zemst)
19. Kalsterbos, Langdorp (Aarschot)
20. Kastanjebos, Winksele (Herent)
21. Kesterbeekmoeras, Alsemberg (Beersel)
22. Kluisbos, Galmaarden
23. Kruisheide, Keerbergen
24. Kwadebeekvallei, Sint-Genesius-Rode
25. Langdonken, Langdorp (Aarschot)
26. Lindebeek, Steenhuffel (Londerzeel)
27. Markvallei, Galmaarden
28. Mene-Jordaanvallei, Meldert & Hoksem (Hoegaarden) - Willebringen (Boutersem)
29. Meldertbos, Meldert (Hoegaarden)
30. Meren, Begijnendijk
31. Molenbeekvallei, Veltem-Beisem (Herent) - Erps-Kwerps (Kortenberg)
32. Molenberg, Betekom (Begijnendijk)
33. Molenheide, Langdorp (Aarschot)
34. Nechelputbos, Herne
35. Oude Zuun, Zuun (Sint-Pieters-Leeuw)
36. Paddenpoel, Bunsbeek (Glabbeek)
37. Papenbroek, Webbekom (Diest)
38. Papendel, Betekom (Begijnendijk)
39. Peutiebos, Peutie (Vilvoorde)
40. Pikhakendonk, Hever & Boortmeerbeek (Boortmeerbeek)
41. Pommelsven, Keerbergen
42. Raam, Begijnendijk
43. Rilroheide, Dworp (Beersel)
44. Rosdel, Hoegaarden
45. Rotte Gat, Meerbeek (Kortenberg)
46. Silsombos, Kampenhout - Kortenberg
47. Spicht, Lubbeek
48. Spoorwegberm, Tienen
49. Terlinden, Elewijt (Zemst)
50. Torfbroek, Berg (Kampenhout)
51. Velpevallei-Snoekengracht, Vertrijk (Boutersem)
52. Vinne, Zoutleeuw
53. Vorsdonkbos-Turfputten, Gelrode (Aarschot)
54. Weterbeek, Lovenjoel (Bierbeek)
55. Wijgmaalbroek, Wijgmaal (Leuven)
56. Wijngaardberg, Wezemaal (Rotselaar)
57. Zegbroek, Ninde (Tremelo)
58. Zeyp, Binkom (Lubbeek)
59. Moeraske, Schaarbeek (Brussel)

25 In reservaten met een rode bol gaat een Open Natuurdagen-activiteit door. Het nummer verwijst zowel naar de reservaten- als naar de activiteitenlijst.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST

59. Moeraske, Schaarbeek
(Brussel)

Wallonië

De Open Natuurdagen gaan niet alleen door in Vlaanderen, maar ook in Wallonië. Onze Franstalige zusterorganisatie Réserves Naturelles-RNOB asbl stelt op de zondagen 25 mei en 1 juni 1997 de mooiste natuurreservaten van Wallonië voor met een uitgebreide reeks geleide natuurwandelingen (uitleg in het Frans). Wij brengen u een selectie met 10 mooie wandelingen. Een volledig overzicht met alle activiteiten op deze 2 zondagen kan u gratis aanvragen bij onze collega's van Réserves Naturelles-RNOB, Kon. St.-Mariastraat 105, 1030 Brussel, tel. 02/245 55 00, fax 02/245 34 33.

WAALS-BRABANT

zondag 25 mei

Refuge naturel van La Marache (Lasne)

geleide wandelingen van 1 uur in een modelvoorbeeld van een klein natuurterrein. vertrek: 10.30u, 14.30u en 16u afspraak: ingang van het gebied, tegenover restaurant 'Les Trois Canards' (Route de la Marache 51) **informatie: secretariaat Réserves Naturelles-RNOB, 02/245 55 00**

zondag 1 juni

La prairie du Carpu (Rixensart)

geleide natuurwandelingen van 1,5u, met vooral aandacht voor planten vertrek: 10u en om 14.30u, vrije toegang van 10.30u tot 16u. afspraak: station van Genval. Ingang reservaat ligt op de weg naar Rixensart, ongeveer 1 km van het station, vlakbij een zandgroeve. **informatie: Pierre Meerts, 02/673 84 06**

HENEGOUWEN

zondag 25 mei en zondag 1 juni

Vijver van Virelles (Chimay)

geleide natuurwandelingen en vrije wandelingen in het mooiste vijver- en moerasgebied (120ha) van Wallonië. vertrek: 10u en om 15u, vrije toegang van 10u tot 18u Om Virelles te bereiken: volg de weg ten zuiden van Charleroi via Couvin naar Chimay,

vlak voor Chimay afdraaien naar Virelles. **informatie: Bernard Dubois, 071/38 17 61**

zondag 1 juni

Moerassen van Harchies-Hensies-Pommeroeul (Hensies en Bernissart)

Geleide natuurwandelingen van 2 à 3 uur in een mijnverzakingsgebied met het grootste waterrijke natuurgebied van Wallonië. vertrek: 10.30u en 14.30u afspraak: Centre Scientifique, Service de la Conservation de la Nature, Rue des Préaux, Harchies. U kan deze site bereiken via afrit 27 naar Bernissart van de autoweg Doornik-Lille, volg de wegwijzers 'Marais d'Harchies'. **informatie: V. Swinnen, 069/57 87 84**

NAMEN

zondag 25 mei en zondag 1 juni

Kalkgraslanden van Sclaigieux - Andenne (Seilles)

Geleide natuurwandelingen (2 uur) in de 'zinkrijke kalkgraslanden' vertrek: 10.30u en 14u, vrije wandeling van 10u tot 18u. afspraak: kerk van Seilles. Te bereiken via de afrit Andenne van de autoweg Namen-Luik, ongeveer 4 km naar Andenne, naar rechts ter hoogte van ES-SO-benzinestation tot in het centrum van Seilles. **informatie: 085/82 62 84**

Kalkgraslanden (Dinant)

Geleide natuurwandelingen van 1,5u of 2,5u. vertrek: 14.30u, vrije wandeling van 10.30u tot 17.30u. afspraak: ingang camping 'Devant Bouvignes', weg van Dinant naar Yvoir volgen op de rechteroever van de Maas tot aan de camping. **informatie: 018/46 09 49 ('s avonds)**

LUIK

zondag 25 mei en zondag 1 juni

Modave

Geleide natuurwandelingen (3 uur) in een prachtig natuurgebied van 400 hectare. vertrek: 10.30u, 14.30u, 15.30u. afspraak: ingang van het park, te bereiken via autoweg van Namen naar Luik, afrit Huy, door Huy naar Modave, volg de wegwijzers naar het kasteel. **informatie: mevrouw de Bellefroid, 04/371 47 19**

Kasteelpark van Grimonster (Ferrières)

Geleide natuurwandelingen (2 uur) in zeer mooi kasteelpark. vertrek: 10.30u en 14.30u, vrije wandeling van 9u tot 17u. afspraak: parking kasteel van Grimonster Barbecue mogelijk mits reservering per telefoon. Te bereiken via de autoweg van Luik naar Bastogne, afrit Werbomont-Ferrières, naar Ferrières en na 4 km, rechtsaf naar Grimonster door het bos tot aan het kasteel. **informatie: M. Descamps, 02/731 62 13**

LUXEMBURG

zondag 25 mei en zondag 1 juni

Van de Mont Pelé naar de Mont des Pins (Bomal)

Geleide natuurwandelingen (2 uur) op een zeer mooie kalkheuvel. vertrek: 10u, 14u en 15.30u, vrije wandeling vanaf 9.30u. afspraak: 'Home du Mont des Pins', vanaf het station van Bomal de weg naar Barvaux nemen, 400 m verder aan het rond punt wegwijzers 'Home du Mont des Pins' volgen. **informatie: J.-L. Gathoye, 04/379 14 35**

Natuurreservaat van de Gèronne (Volaville)

Geleide natuurwandelingen (2 uur) in de Ardense valleien waar de Zwarte ooievaar terugkeerde als broedvogel. vertrek: 10.30u en 14.30u afspraak: kerk Volaville Te bereiken via de autoweg E 411, afrit Neufchâteau, naar Martelange en na Traimont links naar Volaville. **informatie: C. Hubert, 061/25 53 38**

Op al deze natuurwandelingen kan u geen honden meenemen, stevig schoeisel is nodig op de soms smalle paden die ook niet geschikt zijn voor kindervagens.

natuur beschermen?

Doe mee met natuurreservaten

Natuur beschermen = reservaten aankopen

Kwetsbare natuur moet met de grootste zorg worden omringd. Natuur is immers geen nevenproduct van andere activiteiten. Natuur bestaat op zich en moet dan ook als dusdanig worden beheerd. Natuur aankopen is bijgevolg heel vaak de enige manier om natuur definitief veilig te stellen voor de toekomst.

Natuurreservaten vzw doet dat al bijna 50 jaar. Verspreid over 190 terreinen in heel Vlaanderen beheert Natuurreservaten vzw nu 4 600 ha beschermde natuur, een oppervlakte die jaarlijks gelukkig nog verder aangroeit. Want willen we de Vlaamse natuur echt een toekomst geven, dan moeten er nog véél grotere inspanningen komen.

Gebieden aankopen kan alleen dank zij de financiële hulp van de Europese Unie (o.a. via Life-projecten), de Vlaamse overheid, alle Vlaamse provincies en verscheidene gemeentebesturen. Maar naast die gewaardeerde steun, moet Natuurreservaten vzw ook altijd een flink stuk zelf betalen.

Dat kan de vereniging dank zij de gulle giften van duizenden leden en sympathisanten en dank zij de tientallen fondswervingsactiviteiten die plaatselijke vrijwilligers overal in Vlaanderen organiseren.

Natuur voor iedereen

Onze natuurreservaten zijn er in de eerste plaats voor planten en dieren. Die krij-

gen daar echt de ruimte om te leven, ruimte die ze buiten de reservaten al te vaak moeten missen.

Maar natuurreservaten zijn er vanzelfsprekend ook voor de mensen, die er van de rust en de natuur willen genieten. Dat kan niet altijd en overal — in de broedtijd laten we vogels zoveel mogelijk met rust en kleinere, erg kwetsbare gebieden zijn niet altijd bestand tegen té veel bezoek. Die gebieden kunnen doorgaans alleen onder begeleiding worden bezocht.

Toch doet Natuurreservaten vzw haar uiterste best om natuurgebieden zoveel mogelijk voor het publiek open te stellen. Natuurreservaten vzw legt wandelpaden aan, bouwt in enkele gebieden ook vogelkijkhutten en uitkijktorens, zelfs heuse bezoekerscentra. Voor leden en sympathisanten organiseren we Open Natuurdagen, Vogelkijkdagen en duizenden geleide natuurwandelingen. Zo brengen we steeds meer Vlamingen opnieuw in contact met mooie, waardevolle natuur, zo bouwen we samen aan 'Natuur voor Iedereen'.

Natuur beheren

Om zeldzame natuur te behouden, volstaat het vaak niet om gebieden aan te kopen. Ze moeten ook worden beheerd. Dat maaien, hooien, plaggen, kappen, baggeren ... gebeurt heel vaak door vrijwilligers. Steeds meer gemotiveerde leden, sympathisanten, jeugdgroepen, scholen, sociaal-culturele verenigingen ... willen

Doe mee met natuurreservaten vzw !

een stukje vrije tijd in meer en betere natuur investeren. Ook op die manier raken duizenden vrijwilligers actief betrokken bij het natuurbehoud in Vlaanderen.

Natuurreservaten vzw is ook in uw streek actief

Vrijwilligers zijn bij Natuurreservaten vzw overigens niet alleen bezig met het beheer van natuurgebieden. Via ruim 70 plaatselijke afdelingen is Natuurreservaten vzw in meer dan honderd Vlaamse gemeenten actief. Zij vormen het kloppend hart van de vereniging, zij zijn het concrete gezicht van de vereniging. Afdelingen van Natuurreservaten vzw organiseren wandelingen, dia-avonden, gespreksrondes en werkdagen in het plaatselijke na-

tuurreservaat. Maar ze zeten ook in de gemeentelijke milieuvadvisraad en de commissie die het Gemeentelijke Natuurontwikkelingsplan opstelt en uitvoert. Zo werken leden van Natuurreservaten vzw ook daadwerkelijk mee aan het natuurbehoud in de eigen gemeente.

Natuur in de Buurt

Natuur beschermen is natuurlijk meer dan reservaten kopen en beheren. Ook natuurelementen in het landschap — bomenrijen, beken, knotwilgen, bermen ... — krijgen aandacht van Natuurreservaten vzw. Daarom organiseert Natuurreservaten vzw de campagne 'Natuur in de Buurt'. Niet zozeer het beheer van natuurterreinen, maar vooral aanleg en onderhoud van

kleine landschapselementen en de zorg voor natuur in de bebouwde omgeving — in de nabijheid van mensen — behoren tot de aandachtspunten van dit project. Bij die initiatieven kunnen scholen, jeugdverenigingen, sociaal-culturele en recreatieve verenigingen, jachtverenigingen en landbouworganisaties worden betrokken. De kwaliteit van natuur en landschap is immers niet alleen een bekommernis van de (lokale) natuurverenigingen — iedereen kan zijn/haar steentje bijdragen. Met 'Natuur in de buurt' wil Natuurreservaten vzw in eerste instantie de Natuurreservaten-afdelingen met raad en daad bijstaan om concrete projecten in het kader van de Gemeentelijke Natuurontwikkelingsplannen (GNOP's) te realiseren.

Groene Ruggengraat voor Vlaanderen

Ondanks al die inspanningen, doet de natuur in Vlaanderen het nog steeds niet goed: kwetsbare planten en dieren blijven bedreigd, nogal wat vogel-, vlinder- en amfibieënsoorten staan op het punt uit Vlaanderen te verdwijnen. Om die evolutie te stoppen, volstaat het niet om alleen natuurreservaten uit te bouwen. We hebben in Vlaanderen dringend nood aan een stevige groene ruggengraat, een netwerk met voldoende grote eenheden natuur dat als een reusachtig spinnenweb over Vlaanderen wordt gelegd. Nieuwe middelen en instrumenten en meer mensen voor het natuurbehoud, een nieuw krachtig natuurdecreet,

meer financiële middelen voor aankoop en beheer van natuurterreinen en een beter uitgebouwde Vlaamse administratie voor het natuurbehoud zijn dan ook dringend noodzakelijk om van het toekomstige Vlaanderen ook

een groen, natuurrijk Vlaanderen te maken. Daar moeten het Vlaamse Parlement en de Vlaamse Regering werk van maken — een loodzware verantwoordelijkheid tegenover toekomstige generaties!

Natuurreservaten vzw wil die groene ruggengraat — in overleg met de Vlaamse overheid — mee helpen uitbouwen. Samen met AMI-NAL-afdeling Natuur willen we stapsgewijze zorgen voor de concrete invulling

van wat nu nog hoofdzakelijk een papieren ruggengraat is. Die samenwerking tussen Natuurreservaten vzw en de overheid moet de Vlaamse natuur een zekere toekomst garanderen.

Word lid van NATUURRESERVATEN vzw

Gelukkig zijn er in Vlaanderen steeds meer mensen die vinden dat natuur belangrijk en nodig is, om te wandelen, om te fietsen, om tot rust te komen, om te genieten ... Steeds meer mensen willen ook echt iets doen om die natuur te bewaren. Daarom zijn reeds meer dan 30 000 gezinnen lid van Natuurreservaten vzw. Samen vormen ze de grootste natuurvereniging in Vlaanderen. Dank zij

dat stijgend ledenaantal kan Natuurreservaten vzw de overheid bewegen tot een beter natuur- en milieubeleid. Natuurreservaten vzw wil nog véél meer natuur veiligstellen. Daarvoor hebben we ook uw steun nodig. Want meer leden geven ons op beleidsvlak meer slagkracht en meer middelen om natuurterreinen aan te kopen.

Als lid krijgt u

- 5 maal per jaar het fraai geïllustreerde ledenblad NATUURreservaten met artikels over planten en dieren, het natuurbehoud, verenigingsnieuws, een jeugdrubriek en telkens een uitgestippelde wandel- of fietsroute in één van onze mooiste natuurterreinen
- 10% korting bij aankoop van boeken, T-shirts en geschenken in onze Groene Winkels
- gratis toegang en deelname aan geleide natuurwandelingen in alle terreinen beheerd door Natuurreservaten vzw en haar Franstalige zustervereniging Réserves Naturelles-RNOB asbl
- de zekerheid dat we samen bouwen aan 'Natuur voor Iedereen'

ik steun Natuurreservaten vzw en word lid

- gewoon lid 600 fr.
- jeugdlid (-18) en seniorleden (+65) 400 fr.
- donateur * ..... fr.

* Een donateur betaalt naast het lidgeld een extra gift.

Voor giften vanaf 1 000 fr. wordt een fiscaal attest afgeleverd.

- ik stort het verschuldigde bedrag meteen op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurreservaten vzw-BNVR, 1030 Brussel.
- ik wacht op de toezending van het ledenblad NATUURreservaten en mijn lidkaart en stort dan het bedrag met het bijgevoegde overschrijvingsformulier

- ik wens een gratis kennismakingspakket met een proefnummer van het kleurrijke ledenblad NATUURreservaten

naam & voornaam

straat & huisnummer

postnummer & gemeente

handtekening

Ingevulde strook terugsturen naar Natuurreservaten vzw,
Kon. St.-Mariastraat 105, 1030 Brussel.

G-Global Club

**Méer zijn dan
een klant
voor z'n bank.**

U leidt een actief leven, u wilt veel bewegingsvrijheid en u wenst geen tijd te verliezen met onnodige rompslomp. Liever investeert u in uw vrije tijd en uw familie. Speciaal voor u ontwikkelden we G-Global Club. Een bundeling van maar liefst 15 bancaire en niet-bancaire voordelen die tegemoet komen aan de veeleisende behoeften van u en uw gezin. Voor een bescheiden maandelijkse bijdrage kunt u genieten van een grote betalingsvrijheid, kortingen in talrijke restaurants, een voordelige reisreservering, een telefonische infodatabank, een rijk geïllustreerd magazine en nog veel meer. Zo wordt het leven opeens een stuk eenvoudiger.

 Generale Bank

Wilt u meer informatie over G-Global Club? Maak dan een afspraak in een Generale Bank-agentschap in uw buurt of bel gratis naar onze Cliëntendienst, van maandag tot vrijdag van 7 tot 22 u. en op zaterdag van 9 tot 17 u. op het nummer **0800 / 16789**. U kunt deze coupon ook ingevuld faxen naar **0800 / 96336**.

Naam: _____ Voornaam: _____

Beroep: _____

Straat: _____ Nr: _____ Bus: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Uw gegevens worden in onze bestanden opgenomen, zodat wij u op de hoogte kunnen houden van interessante mogelijkheden. Overeenkomstig de nieuwe wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, kan u deze inzien en desgevallend verbeteren.